

Remissvar En justerad indragningsbestämmelse i underhållsstödet, från Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd

Synpunkter från Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, är en feministisk organisation vars uppgift är att synliggöra och motverka mäns och killars våld mot kvinnor, tjejer och barn. Vårt mål är att bidra till en förbättring av kvinnors och tjejers livsvillkor. Roks arbetar för att synliggöra sambanden mellan kön, makt och våld samt öka kunskapen och kompetensen i dessa frågor såväl inom som utom organisationen. För Roks innefattar mäns våld mot kvinnor och tjejer utsatthet för fysisk och psykisk misshandel, pornografi, prostitution, sexuellt våld och trakasserier.

Roks ser att mäns våld kan drabba alla kvinnor och tjejer, men också att kvinnors och tjejers livsvillkor och livsrum kan variera beroende av etnicitet, social tillhörighet, ålder, sexualitet, funktionshinder och missbruk. Därför är det nödvändigt att belysa både de erfarenheter som skiljer och de som förenar kvinnor och tjejer. Roks uppmärksammar att mäns våld mot kvinnor och tjejer även drabbar barn som lever i våldets närhet. Vi vill därför synliggöra barnens situation och bidra till en förbättring av deras livsvillkor.

Kärnan i Roks verksamhet är stödet till lokala kvinno- och tjejjourer i deras utveckling och arbete för kvinnor, tjejer och barn som är utsatta för mäns våld.

Sammanfattande synpunkter

Roks är positiva till förslag 5.2 "Särskilda skäl för att inte dra in förtydligas".

Roks är kritiska till förslag 5.3 gällande att underhållsstöd med anledning av särskilda skäl som grundar sig på våldsutsatthet ska prövas igen efter 3 - 36 månader. Roks är dock positiva till resonemanget att tiden bör vara så lång som möjligt i de fallen utifrån risken för fortsatt våld.

Övergripande synpunkter

Roks ser att utredningen i flera delar belyser frågan om mäns våld mot kvinnor vilket är centralt utifrån frågan om underhållsstöd. Roks erfarenhet är att tiden efter en separation där pappan i relationen utsatt mamman för våld är en tid som även den riskerar att vara våldsam. Roks ser också att tiden när uppbrottet, separationen, sker är den farligaste tiden för kvinnan då det är under den perioden som det är vanligast att kvinnan blir mördad av mannen. Myndigheters och andra aktörers agerande är därför viktigt och ibland avgörande för att den tiden ska bli så riskfri som möjligt. Roks erfarenhet är också att våldet sällan helt upphör efter en separation, för många kvinnor

fortsätter våldsutsattheten genom den kontakt som föräldrarna har med anledning av frågor om vårdnad, boende och umgänge för de gemensamma barnen. Våldet kan efter en separation dels se ut på samma sätt som i relationen, men den kan också ta sig i andra uttryck beroende på hur deras kontakt ser ut. En del våldsamma män fortsätter sin kontroll och sitt våld genom att överklaga alla beslut som gäller de gemensamma barnen eller annat. På så sätt utarmas kvinnan tidsmässigt, känslomässigt och ekonomiskt. När det har förekommit våld är det vanligt att våldet fortsätter på det sätt som han kan utsätta henne, vilket skulle kunna vara att neka ekonomiskt stöd till barnen. Underhållsstöd är ett sådant exempel där mannen skulle kunna göra sitt yttersta för att försvåra kvinnans situation och det är därför viktigt och positivt att utredningen i delar har tagit hänsyn till, och analyserat utifrån hur det kan komma att påverka kvinnor som har blivit utsatta för våld.

Roks anser att det är positivt att utredningen i avsnitt **5.2** (samt i de delar som rör överväganden om denna punkt) belyser förekomsten av våld som ett särskilt skäl att få underhållsstöd fortsatt utbetalt. Roks instämmer i resonemanget att det inte är lämpligt att dra in underhållsstödet till dessa fall utifrån den låga sannolikheten att den andra föräldern skulle börja betala kombinerat med den höga risken att kontakt mellan föräldrarna kan orsaka att pappan utövar mer våld. Roks vill också kommentera att mäns våld mot kvinnor är vanligt och förekommer betydligt mer än de fall som leder till beslut om skyddade personuppgifter eller kontaktförbud. Det är också förhållandevis ovanligt att kvinnor gör en polisanmälan och riktigt få fall leder till en fallande dom. Att Försäkringskassan kan besluta om fortsatt underhållsstöd i fall där det inte finns en dom, kontaktförbud eller liknande är av vikt för att insatsen ska nå önskat resultat, att garantera fortsatt försörjning för barn till föräldrar där pappan utsatt mamman för våld utan att risken för fortsatt våld ska fortsätta. Roks ser att det finns ett resonemang i utredningen om risk för fortsatt våld om det förekommit våld tillbaka i tiden, vilket är bra. Roks vill dock belysa vikten av att ta hänsyn till alla typer av våld, inte bara fysiskt våld. Våld kan te sig i många olika uttryck och förutom fysiskt vara psykiskt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt. Roks vill också peka på att om våld skett en gång i en relation, så är det hög risk att våldet fortsätter samt att det blir grövre och mer allvarligt med tiden. Roks menar därför att en direktbetalning ska uteslutas i de fall där det framkommit att det förekommit våld och/eller hot, även om det skett tillbaka i tiden och även om det i handläggarens öron kan låta mildt. Våld är svårt att berätta om och tillsammans med en normalisering av vad som skett och skuld och skam så är det inte troligt att handläggaren på Försäkringskassan får höra om allt våld hon utsatts för. Roks vill också knyta detta till avsnitt **5.3** och säga att det i dessa fall är olämpligt att göra återkommande prövningar. Roks anser att det i de fall bedöms finnas särskilda skäl utifrån pappas våld mot mamma måste hänsyn tas till risken för upprepat våld och en sådan bedömning bör inte ändras. Ett beslut på de grunderna bör inte behöva prövas igen.

I detta ärende har ordförande Jenny Westerstrand beslutat. Vice ordförande Maja Ahrman har varit föredragande.

Stockholm den 2020-11-01

Jenny Westerstrand
Ordförande Roks